

het Volksbelang

Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 7 - September 2018
Jaargang 139
maandblad

NATIONALE GEMEENTERAADS- VERKIEZINGEN

Op zondag 14 oktober 2018 trekken de Belgen naar de stembus. Het is sinds 2014 geleden dat zij zich in het stemhokje nog eens mochten manifesteren. Hoewel het niet over nationale, maar wel over gemeenteraadsverkiezingen gaat, hangt de nationale politiek als een dikke schaduw over deze lokale stembusslag. Er zijn zelfs partijen, met N-VA op kop, die moeite noch tijd sparen om nationale thema's in de politieke markt te

plaatsen, en zo de kiezers op 14 oktober met niet-gemeentelijke thema's te verleiden.

Voor het eerst zullen de gemeenteraden samengesteld worden aan de hand van het nieuw decreet op het lokaal bestuur van december 2017. Het aantal gemeenteraadsleden vermindert niet, maar de gemeenteraad zal voortaan ook de OCMW-raad zijn. Van de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester is er evenwel nog geen sprake.

En er zijn ook provincieraadsverkiezingen. De provincies zijn de jongste jaren flink uitgekleeft. Er zijn minder deputés en minder provincieraadsleden.

Het LVV organiseert na 14 oktober een avond waarop alle uitslagen door professor Stefaan Fiers grondig geanalyseerd worden. Afspraak op woensdag op 17 oktober 2018 om 18u30, Melsensstraat 34 te 1000 Brussel.

Lees meer blz. 2, 4 en 5.

Inhoud VAN DE REDACTIE De lokale macht als inzet / 2 | GESCHIEDENIS Maurits Sabbe: liberaal en Vlaamsgezind letterkundige / 3 | AUTOBIOGRAFIE VAN HERMAN DE CROO Zacht voor vriend en vijand / 6 | BUITENLAND De onmacht van de democratie in Zweden / 10

Van de redactie
door **Bert Cornelis**

De lokale macht als inzet

De drie traditionele partijen, de christendemocraten, de socialisten en de liberalen, beschouwen verkiezingen voor de gemeenteraden altijd als 'lokale' verkiezingen. Zij hebben niet de neiging om ze een nationaal etiket te geven. Dat heeft met hun lokale verankering te maken. Die verankering is de jongste jaren flink afgebrokkeld. Dat komt door de verdamping van de zuilen, de verdunning van het maatschappelijk weefsel en de oprukkende verstedelijking van het platteland wat leidt tot meer anonimiteit en een zwakkere lokale verbondenheid met de eigen straat.

De tijd dat pastoor of dokter het stemgedrag van kiezers kon beïnvloeden is lang verleden tijd. De buurtbabbels en het bankje langs de straat zijn vervangen door Twitter, Facebook en Instagram.

Vandaar dat partijen die niet lokaal verankerd zijn, of op een ideologisch netwerk kunnen rekenen, van de gelegenheid gebruik maken om lokale verkiezingen een nationale stempel te geven. N-VA heeft er haar handelsmerk van gemaakt. Ze plaatst voortdurend nationale thema's in de markt en hoopt zo dat kiezers op 14 oktober niet kiezen voor betere straten, meer groen of een efficiënte huisvuilophaling. De kiezer wordt misleid met nationale thema's als de transmigranten, de onveiligheid en het gevaar van extreme godsdiensten.

Ander feit is dat wie de lokale verkiezingsprogramma's bekijkt er plaatselijk vaak nauwelijks grote verschillen zijn: iedereen is voor veilig verkeer, betere voet- en fietspaden, meer groen... Daar kan je niet echt het verschil maken. Dan maar met nationale thema's uitpakken waarmee de profilering wél lukt.

Voor N-VA hoopt met de komende lokale verkiezingen een nationaal effect te veroorzaken. Ze slaagt daar wonderwel in en er komt weinig of geen weerwerk van de andere partijen. Zij blijven eerlijk bij hun lokale thema's en willen aan

de verkiezingsmisleiding van N-VA niet meedoen. Na 14 oktober zullen we zien of het de juiste strategie was.

Of het N-VA zal lukken, is een andere vraag. In de Wetstraat en onder journalisten is het keerpunt in het succes van N-VA al ingezet, zeker na de strapatsen van staatsse-

cretaris voor Migratie Theo Francken wiens beleid door de partijvoorzitters Rutten en Beke cynisch als een 'zootje' werd gecatalogeerd. N-VA-parlementsleden grommen dat de kracht van de verandering toch niet echt zichtbaar is. Een Pano-reportage over 'Schild en Vrienden' legde de N-VA-band met bedenke-

lijke jongeren bloot. Maar denkt de goegemeente daar ook zo over? De perceptie blijft dat N-VA de enige dam is tegen onveiligheid, vreemdelingen en godsdienstfanatisme. De één-tegen-allen-strategie van N-VA lukt aardig voor een regeringspartij. Met als enig doel om met die nationale strategie vreemd genoeg toch voor een lokale aardbeving te zorgen, namelijk het breken van de CD&V-macht onder de kerktoren. Daar is het Bart De Wever om te doen. En om met die macht dan volgend jaar als breekijzer zijn federaal en Vlaams grondgebied te behouden, of nog uit te breiden.

De gemeenteraadsverkiezingen zullen tevens een belangrijke graadmeter zijn voor de toekomst van de Vlaamse liberalen. Ze liggen nu wat in het midden van het bed tussen N-VA en CD&V in. Dat kan kansen bieden, ook op lokaal vlak. Maar liberalen kunnen in de Dorpsstraat slechts het verschil maken als ze hun boodschap van optimisme en positivisme ook tot in die Dorpsstraat kunnen brengen, want daarmee kunnen zij het verschil maken. N-VA teert op angst, afgunst en eigen belang; CD&V sleept het trauma van het kartel met de Vlaams-nationalisten nog steeds mee en zit in een spagaat van links en rechts. Een liberale verkiezings slogan als 'Gewoon doen' kende nog nooit zo'n succes. Het is zelfs een algemeen aanvaarde uitdrukking geworden. Daar zal het dus niet aan liggen. •

"Een liberale verkiezings slogan als 'Gewoon doen' kende nog nooit zo'n succes. Het is zelfs een algemeen aanvaarde uitdrukking geworden. Daar zal het dus niet aan liggen."

Maurits Sabbe

LIBERAAL EN VLAAMSGEZIND LETTERKUNDIGE

In 2018 is het 80 jaar geleden dat de letterkundige Maurits Sabbe overleed. Hij was de zoon van de Vlaamse schrijver Julius Sabbe, een strijdvaardig figuur, die misschien iets bekender is geworden. Maar ook Maurits speelde een interessante rol binnen de liberaal-vrijzinnige tak van de Vlaamse Beweging zoals die aan het einde van de negentiende eeuw tot bloei kwam.

Hoger onderwijs in moedertaal

Maurits Sabbe werd in 1873 geboren te Brugge. Hij kreeg het Vlaamse bewustzijn en zijn culturele interesse met de papepel mee. Reeds als student raakte hij betrokken bij het Hoger Onderwijs voor het Volk, een Nederlandstalige hogeschooluitbreiding van de Gentse universiteit. Dit initiatief, gesticht door een aantal liberale hoogleraren en studenten, had als doel cursussen hoger onderwijs in het Nederlands te verstrekken aan een ruimer publiek van volwassenen. In eerste instantie waren dit overwegend taal- en letterkundige cursussen, maar na verloop van tijd konden ook historische, natuurwetenschappelijke en medische lessen in het Nederlands gevolgd worden. Sabbe werd één van de medewerkers en gaf onder meer een 'inleiding tot de geschiedenis der romantiek in de Nederlandsche letteren'. Dit streven naar volksverheffing en ontvoogding door middel van gedegen onderwijs in de moedertaal en culturele vorming zou centraal blijven staan in zijn verdere leven.

Literatuur en muziek

In 1896 behaalde Sabbe een doctoraat in de Germaanse filologie aan de toen nog Franstalige Gentse universiteit. Na enkele omzwer-

Groepsfoto te Gent in 1902 n.a.v. het vijftigjarig bestaan van het Taalminnend Studentengenootschap 't Zal Wel Gaan, met o.a. Julius Sabbe en Maurits Sabbe. (collectie Liberaal Archief/Liberas)

vingen als leraar in het secundair onderwijs, werd hij benoemd aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium Antwerpen. Vanuit zijn interesse voor de Vlaamse letteren schreef Sabbe ook zelf. Hij liet een uitgebreid en verscheiden oeuvre na van gelegenheidsgedichten, toneelstukken, liedteksten en cantates, romans, verhalen en literaire essays en studies. Tot zijn bekendste werken behoren het toneelstuk Bijtje (1913) en de novelles Aan 't Minnewater (1898) en Een mei van vroomheid (1903).

Naast literatuur kon ook muziek op de belangstelling van Sabbe rekenen. Ook die kunst moest het Vlaamse volk verheffen. Daarom was hij betrokken bij het Comité ter Bevordering van de Nederlandse Zang, een Willemfondsinitiatief, dat liedteksten uitgaf en wedstrijden organiseerde om het niveau van het Vlaamse muziekleven op te krikken. Hij dichtte zelf liedteksten die in de Nederlandse Zangstukken van het Comité werden uitgegeven en gaf talrijke lezingen en voordrachten over het Vlaamse lied, die veel bijval oogstten.

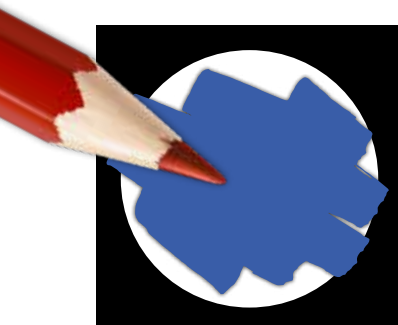
Volksuniversiteit Maurits Sabbe

Na de Eerste Wereldoorlog nam Sabbes carrière een nieuwe wending – hij was dan ook buiten het activisme gebleven. In 1919 werd

hij aangesteld als conservator van het Museum Plantin-Moretus te Antwerpen. Die functie scherpte zijn overtuiging dat wetenschap ook in het Nederlands beoefend kon worden. Daartoe richtte Sabbe in 1921 in Antwerpen een gelijkaardig instituut op als de Vlaamse hogeschooluitbreiding waaraan hij als student had deelgenomen in Gent. Zijn volkshogeschool te Antwerpen was op vrijzinnige geest gestoeld en volgde het principe van het vrij onderzoek. Er werd een breed gamma aan cursussen aangeboden, waaronder wiskunde, natuurkunde, kunstgeschiedenis en Latijn. Zijn werk voor de school belette Sabbe niet om te doceren aan de Koloniale Hogeschool en om vanaf 1923 ook de leerstoel Nederlandse letterkunde aan de Université Libre de Bruxelles te bekleden.

Maurits Sabbe overleed in 1938 te Antwerpen. Hij werd begraven op het erepark van het Schoonselhof. In 1947 werd de naam van zijn volkshogeschool als blijk van hulde omgevormd tot de Volksuniversiteit Maurits Sabbe. Aan het Brugse Minnewater herinnert een in 1950 geplaatst standbeeld nog steeds aan hem. •

Kim Descheemaeker

14 OKTOBER HET LOKALE ELECTORALE FEEST

Op zondag 14 oktober mogen de kiesgerechtigden in België hun stem uitbrengen voor de verkiezing van de nieuwe gemeentelijke en provincieraaden. Voor de stad Antwerpen zijn er nog de 9 districtsraden, die te verkiezen zijn.

Prof. Herman Matthijs (VUB & UGent)

Kafka

De organisatie van de gemeenten staat voortaan neergeschreven in het decreet lokaal bestuur van 22 december 2017. In liefst 609 artikels wordt het politieke- en administratieve bestuur van de Vlaamse gemeenten behandeld. Kafka zou aan dit wanordelijk decreet zeker een prijs hebben toegekend! Veel structureels verandert er niet met dit decreet: de oude ontvangers waren al financieel beheerder en worden nu financieel directeur. De oude gemeentesecretaris heet nu algemeen directeur. Maar de split, zoals in de Angelsaksische wereld, tussen een administratieve griffier en een 'city manager' is hier nog niet neergedaald.

Bij de politieke posten wordt er niet gesnoeid in het aantal gemeenteraadsleden. In vergelijking met onze buurlanden hebben wij te veel gemeenteraadsleden. Dit laatste moet ook gezien worden met de 'gender' gelijkheid op de lijsten. Een voorbeeld, Rotterdam telt 645.000 inwoners en 45 raadsleden. Antwerpen met 520.000 inwoners heeft 55 raadsleden. Wel is er door het decreet bijna overal één schepen minder, en dat kan een moeilijk worden bij de coalitievorming. Dit kan opgelost worden door een AGB (Autonoom Gemeente Bedrijf) te creëren en ervoor te zorgen dat de desbetreffende voorzitter een schepenwedde krijgt.

Een andere onoverzichtelijke nieuwigheid is dat de gemeenteraad nu ook de OCMW-raad wordt. Maar dat betreft dan alleen de gemeenschapsbevoegdheden. Voor de federale materies komt er een Bijzonder comité voor de sociale dienst, aangesteld door de nieuwe raad op 1 januari aanstaande. De voorzitter daarvan heeft een schepenwedde en wordt toegevoegd aan het College van Burgemeester en Schepenen. Ook wordt de voorzitter van de gemeenteraad nu overal losgekoppeld van het ambt van burgemeester. Daardoor bekomt men wel een duidelijk onderscheid tussen het uitvoerende college versus de controlerende gemeenteraad.

Ook blijft er een onderscheid bestaan tussen het kiesstelsel D'Hondt en Imperiali voor de gemeenten. Daardoor wordt de partij met het hoogste aantal stemmen bevoorrecht. In feite is dat een historische erfenis uit het verleden toen de CVP en haar voorgangers het voor het zeggen hadden. In dit systeem kan men met 40 tot 45% der stemmen en voldoende voorsprong op de tweede partij, de meerderheid der zetels behalen. Hier komen we dan ook bij de kritische bemerkingen over de gemeentelijke verkiezingen.

Bovendien zijn we ook een van de weinige landen waar de burgemeester niet rechtstreeks wordt verkozen door de kiezers. Daarom nog eens een pleidooi om dat te doen, het kan de democratische ingesteldheid van de burgers alleen maar verhogen.

Maar de gemeenten hebben ook meer en meer te maken met grensoverschrijdende samenwerking. Dat gebeurt al langer in de

vorm van intercommunales die in de afgelopen bestuursperiode niet bepaald positief in het nieuws zijn geweest. Men dient zich toch eens af te vragen of die intercommunale taken nog wel allemaal een taak zijn van de gemeenten. Een logische conclusie is dat nogal wat van die taken naar de private markt kunnen verschoven worden of naar het hogere Vlaamse niveau.

Fusies politiezones

De laatste jaren zijn nogal wat gemeenten hun autonomie over de politie gedeeltelijk kwijtgeraakt aan een politiezone. Die lokale politiehervorming illustreert ook de dure kostprijs. Ongetwijfeld zal de discussie verder gaan over de mogelijke fusies van deze zones. Daarnaast is er de recentere creatie van de veiligheidszones van de dienst 100 alsook van de brandweer. Deze hervorming zal ook wegen op de uitgavenstaat van de gemeentelijke begrotingen. Maar de volgende federale regering dient wel een publieksgerichte, alsook efficiëntere hervorming, van deze zones door te voeren. Want kan iemand eens uitleggen wat het nut is van het feit dat de meeste politiezones niet overeenstemmen met het territorium van de veiligheidszones. Die moeten samenvallen, wat beter is voor de veiligheid en het budget!

Provincies

Op 14 oktober trekken we ook naar de stembus om de vijf Vlaamse provincieraaden te hernieuwen. Daar zijn er belangrijke wijzigingen in de aantallen. Het maximaal aan-

De gemeenteraadsverkiezingen hebben altijd wel wat invloed op de volgende federale en regionale verkiezingen.

tal leden wordt gehalveerd tot 36, of 31 voor Limburg. Voor de kleinere partijen wordt dat geen gemakkelijke opdracht om nog aan zetels te geraken. Dit niet alleen omwille van het lagere aantal te begeven zetels, maar ook door de spreiding ervan over de 2 of 3 provinciale kiesdistricten.

Bovendien wordt de coalitievorming ook een moeilijke opdracht omwille van de vermindering van het aantal bestendig afgevaardigden tot vier. Vooral CD&V, de partij die historisch al lang een groot aantal bestendig afgevaardigden heeft, zal nogal wat volk moeten verschuiven! Daarnaast rijst de vraag of de inperking van de provinciale bevoegdheden niet gaat wegen op de toekomst van dit bestuursniveau. Als de volgende Vlaamse regering een verplichte fusie van de gemeenten wil doorvoeren, dan komt het dossier van de toekomst van de provincies opnieuw op de politieke tafel. Want de huidige rol van de provincies kan men moeilijk bestempelen als een toekomstgerichte rol.

Conclusie

Nu de 'long hot summer' van 2018, zijn deze lokale verkiezingen het startschot voor de lange electorale race naar mei 2019. Inderdaad,

vele federale en Vlaamse politici doen mee aan de gemeenteraadsverkiezingen waardoor de werkzaamheden stil komen te liggen in de parlementen en de regeringen. Bovendien wordt de stilstand verstrekt omdat diverse regeringsleden meedoen en kandideren voor het burgemeesterschap. Ongetwijfeld gaat de uitslag van 14 oktober winnaars en verliezers opleveren. Daardoor zullen de spanningen in de regeringen toenemen. Het is maar de vraag of de regering Michel de rit tot in mei 2019 kan uitdoen. Want vervroegde federale verkiezingen behoren nog steeds tot de mogelijkheden.

En wat gaan de verliezende partijen doen met hun voorzitters op 15 oktober? Gaan ze die laten zitten tot in mei 2019? Dit laatste geldt ook voor regeringsleden, die geen goede beurt maken op 14 oktober. Stel dat er op lokaal of provinciaal vlak coalities komen die afwijken van de samenstelling van de huidige regeringen en/of dat de PS met Ecolo, Défi en de PTB gaat besturen? Met andere woorden de uitslag van 14 oktober gaat gevolgen hebben voor de regeringen alsook voor de politieke partijen. Het is nog maar de opwarming voor de 'super Sunday elections' van eind mei 2019. •

STEEFAAN FIERS ONTLEEDT VOOR HET LVV DE RESULTATEN

De urnenslag van 14 oktober 2018 nadert met rasse schreden. Geen dag gaat voorbij of zowat elke krant of digitaal medium voelt zich geroepen om uitslagprognoses neer te zetten.

Zal de uitslag van de komende gemeenteraadsverkiezingen echt een voorronde zijn van de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen van mei 2019? Dat is waar iedereen naar uit kijkt.

Het Liberaal Vlaams Verbond houdt alleszins de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen tegen het licht en brengt een eerste grondige analyse van 14 oktober.

Stefaan Fiers

Daartoe deed het LVV opnieuw een beroep op een specialist. **Stefaan Fiers** is deeltijds hoofddocent aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de KU Leuven. Het LVV nodigt hem uit voor een uiteenzetting onder de titel:

“DE UITSLAG VAN 14 OKTOBER IN BREED PERSPECTIEF. EN WAT NU TOT MEI 2019?”

AFSPRAAK OP WOENSDAG OP 17 OKTOBER 2018 OM 18U30, MELSENSSTRAAT 34 TE 1000 BRUSSEL.

Hoofdredacteur van Volksbelang, Bert Cornelis, modereert het gesprek.

Inschrijven: 09/221 75 05 - info@hetlVV.be

Herman

ZACHT VOOR VRIEND EN VIJAND

door Bert Cornelis
Hoofdredacteur Volksbelang

De autobiografie van De Croo, het zijn dus geen echte 'memoires', werd onder ruime belangstelling voorgesteld in de vertrekken van de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, waar De Croo zelf, als Kamervoorzitter tussen 1999 en 2007 resideerde. Oude krijgers zoals Willy Claes en Mark Eyskens woonden de voorstelling bij.

De eeuwige dictafoon

De Croo heeft heel zijn leven alles wat voor zijn geest kwam, wat hij hoorde en zag, genoteerd. Zelfs tot in de ministerraden toe, wat volgens de geplogenheden in de Wetstraat niet kan. Ofwel noteerde hij vluchtig in een boekje, op een blad, of in gesproken taal via een ouderwetse dictafoon. Dat leverde vaak hilarische fragmenten op.

Als woordvoerder van partijvoorzitter De Croo, midden de jaren negentig, was ik getuige van een anekdote van een medewerker die een bandopname had gehoord van De Croo, die zondagmiddag, gezeten op zijn paard, in zijn dictafoon melding maakte van de scheefgezakte kerkhofmuur in zijn gemeente. Met de klapperende paardenhoeven op de achtergrond. De man zijn dicatofoon was aan zijn mond vergroeid. Deze wellicht heel rijke bandopnames zijn in zijn autobiografie niet echt terug te vinden.

“Ik herinner mij de waarschuwing die mijn eerste minister Leo Tindemans mij op zekere dag gaf: “Herman, let op als je later je memoires zult schrijven: als je ze te vroeg publiceert, riskeer je veel vrienden te verliezen, en als je te lang wacht, verlies je wellicht veel lezers.” Herman De Croo heeft de goede raad van Leo Tindemans niet in de wind geslagen, want echte onthullingen vindt u niet in zijn ‘autobiografie’. Vriend en vijand worden gespaard. Op zijn échte memoires is het dus nog wachten... .

Bierkaartjes

Zo ook moet De Croo normaal een gigantische collectie bierkaartjes bezitten die hij tijdens zijn overvolle weekends van pensenkermis, steakfeesten en partijbals verzamelde. Maandagochtend werd steevast een lading neergekieperd op het bureau van de partijsecretaris die dan volop de molen van het dienstbetoon aan het draaien zette. De Croo geeft deze beperktheid van zijn boek ook zelf eerlijk toe: “Misschien ben ik nu eens te breedvoerig en dan weer te beknopt geweest. Ik heb zeker niet alles gezegd, verre van dat. Er zitten nog verborgen cassettes diep weggestoken in de intieme plekjes van mijn geheugen en van mijn hart.” Historici en uitgevers, zullen er later nog vette kluiven aan hebben.

Een man van Brakel en van de wereld

Maar waar De Croo heel goed in geslaagd is, is de schets van het beeld van zichzelf. Wat hij noemt: “een man van vele werelden”. Zo leerde ik hem ook kennen: erudiet, veeltalig (hij droomt in vele talen, kwatongen zegden me ooit dat hij Frans sprak tegen zijn paard, maar dat heb ik nooit geloofd), en dus ook goede Belg en wereldburger. Maar bovenal tolerant, menselijk en sociaal. Hij combineerde op een verfijnde manier al deze gaven, zonder zich daarbij al te kwetsbaar op te stellen, want dat hoort niet in het harde politieke milieu.

Kortom, een staatsman, en een groot (sociaal) liberaal. Onthecht van het geloof maar geen vrijmetselaar: “Ik heb geen kerk verlaten om een kapel binnen te treden”. En bovenal, man van de gewone man, die hij met onverdroten ijver via zijn dienstbetoon, hielp waar hij kon: “Ik ben gehecht gebleven aan mijn wortels,

Herman De Croo aan zijn werktafel thuis in Brakel, met het lijvige manuscript van zijn autobiografie.

Herman De Croo, Geworteld in het leven. Mijn autobiografie. Uitg. Lannoo, 2018; 549 blz.; 39,99 euro.

Bestel nu de autobiografie van Herman De Croo 'Geworteld in het leven' met 10% korting en gratis verzending (in de Benelux). Surf naar www.lannoo.be/geworteld-het-leven en gebruik de code liberaal in het winkelmandje. Deze actie is enkel geldig via de webshop van Lannoo tot en met 31.12.2018. Op = op.

aan het platteland waar ik vandaan kom. Dat ik vaak in paleizen en machtscentra kwam, heeft nooit mijn wereldbeeld veranderd,”

Donkerste periode van de VLD

Wie onthullingen uit het blauwe fabriekje verwacht, komt bedrogen uit. Maar ook breder gezien zat er wellicht meer in. Zo besteedt hij welgeteld 21 regels aan het Agustaschandaal. Hij heeft dit politiek schandaal ook niet echt van nabij meegemaakt. Ook de passages over de affaire-Di Rupo (de vicepremier werd vermeend beschuldigd van pedofilie, en dit in volle Dutroux-periode) zijn summier en zonder meer geen echte memoire-lectuur.

Het zou ons te ver leiden op alle hoofdstukken van de autobiografie in te gaan. De Croo is in geen boek te vatten. Maar de meest boeiende passages zouden in het hoofdstuk “Voorzitter van onze partij” moeten zitten. Wel, ook daar blijft De Croo vriendelijk en op de vlakte.

De Croo viel tussen twee politieke generaties in. Veel had te maken met zijn positionering tussen de andere grote liberalen. Zijn voorgangers Willy De Clercq, Frans Grootjans en Herman Vanderpoorten waren voor hem de ouderlingen, die hem niet echt ernstig namen; de jonge garde van Verhofstadt, Dewael en Daems waren voor hem een bedreiging. Geprangd tussen die generaties moest De Croo altijd voor zijn plaats aan de top van de partij vechten. Eenzaam vechten, met weinig appreciatie.

Beschadigingsoperatie

Toen na de tegenvallende verkiezingen van mei 1995 Guy Verhofstadt naar zijn verbanningsoord Toscane verdween, deed De Croo een gooi naar het partijvoorzitterschap. Hij haalde het van Patrick Dewael en begon aan wellicht zijn moeilijkste jaren van zijn politieke carrière, en ik citeer hem: “waarin ik een uiteengevallen en zwaar ontgoochelde partij moest proberen te lijmen. Je trekt altijd lessen uit het verleden. De fout die ik heb gemaakt, is misschien dat ik dezelfde mensen heb bewaard in het organogram van de partij, vooral nadat sommigen mij wellicht niet echt volgden.”

De Croo drukt het heel zacht uit, want de werkelijkheid was minder fraai. Deze jaren zouden voor de VLD één van de meest zwarte worden uit de jonge geschiedenis van de partij.

Met Guy Verhofstadt en Patrick Dewael: tijdens zijn partijvoorzitterschap (1995-1997) werd Herman De Croo het mikpunt van een ongemeen harde beschadigingsoperatie.

tij. Verhofstadt die zich had voorgenomen opnieuw partijvoorzitter te worden van ‘zijn’ VLD, bracht vrij snel een campagne op gang tegen Herman De Croo. Hij werd meteen door zowel VLD’ers als de meeste media neergezet als een vertegenwoordiger van de oude politieke cultuur die aan verfoeilijk dienstbetoon deed. Bovendien vreesden zij (onterecht, zo bleek achteraf) dat hij de hele vernieuwingsoperatie van Verhofstadt zou terugschroeven, een Belgicistisch programma inzake de staats-hervorming volgen en de weg vrij laten voor de drukingsgroepen. De Croo hield congressen over thema’s die hem na aan het hart lagen, zoals mobiliteit, onderwijs en de ethische kwesties. Hij kreeg wel partijgenoten zoals Karel De Gucht en Rik Daems aan zijn zijde, maar vanuit het kamp-Verhofstadt, die ondervoorzitter van de Senaat was geworden, werd een ongemeen harde beschadigingsoperatie, met medeweten van sommige journalisten, opgezet. De Croo zelf verzuimde inderdaad, zoals hij nu in zijn autobiografie toegeeft, om op het partijhoofdkwartier aan de Melsensstraat de nodige ‘personele schikkingen’ te treffen en bleef met ‘Verhofstadtgetrouwen’ samenwerken. Zij konden van binnenuit lustig aan de poten van zijn voorzittersstoel zagen. Binnen de VLD werd een nooit geziene guerrillastrijd tegen de nieuwe en op democratische wijze door de leden verkozen voorzitter ontketend. De Croo moest weg! In juni 1997 eindigde dan ook op een pijnlijke wijze het partijvoorzitterschap voor Herman De Croo.

Toen Guy Verhofstadt in 1999 premier werd, ging Herman De Croo op de voorzittersstoel van de Kamer zitten en kwam het voor hem toch allemaal nog goed. De Croo is tot op vandaag aan zijn belagers van 1997 loyaal gebleven; ook dat typeert hem ten voeten uit. •

Boudewijn

KONING MET EEN MISSIE

Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Opgroeien aan het Hof is al geen doorsnee milieu voor een gewone jongen. Als die dan nog eens heel vroeg, amper 5 jaar, zijn moeder in tragische omstandigheden verliest en nog eens vijf jaar later de turbulentie van WOII moet meemaken, dan zou je voor minder het volwassen leven instappen met een reeds zwaar beladen “rugzak”. Als je dan – amper 20 jaar jong – zonder enige ernstige voorbereiding de (hopeloos verknoeide) “winkel” van je vader mag/moet overnemen, dan zou je voor minder de (juiste) weg kwijt geraken. Gelukkig verloopt het verhaal minder dramatisch, maar blijft er toch altijd een sfeer van tristesse rond deze koning hangen.

Sterke persoon

Stap voor stap voeren de auteurs ons door elke belangrijke levensfase van het hoofdpersonage. Waar hij aanvankelijk – als trouwe zoon – nog heel erg onder de invloed van zijn vader staat, zien we Boudewijn geleidelijk evolueren naar een eerder zelfstandige, kop-pige persoonlijkheid. Het duurt toch nog 10 jaar alvorens hij onder die ouderlijke druk kan ontsnappen. Zijn huwelijk met Fabiola speelt daarbij een belangrijke rol. Maar zoals dat blijkt gaat bij “gekroonde hoofden”, dan komen andere “spin doctors”, meestal discreet achter de schermen, aan de koordjes trekken. Boudewijn had zo een meer dan luisterend oor voor het duo Kardinaal Seunens en de Ierse zuster Veronica O’Brien, samen met de Charismatische Beweging. Doorheen de 42-jarige ambtsperiode van Boudewijn schetsen de auteurs ook een (soms ontluisterend) beeld van de Belgische politiek. Vermits de auteurs niet alleen toe-

Zoals steeds bij de deskundige kenners van het koningshuis, Emmanuel Gerard en Mark Van den Wijngaert, gidsen de auteurs van ‘Boudewijn. Koning met een missie’, ons op een goed gedocumenteerde en onderbouwde manier door het leven van een getormenteerd personage.

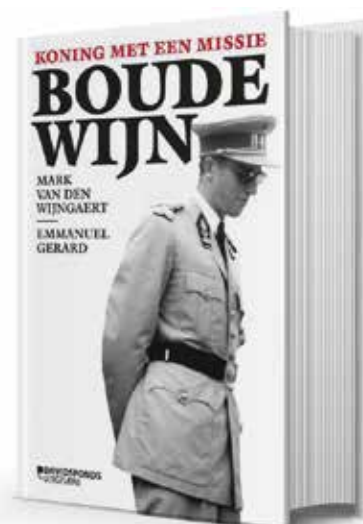
gang hadden tot officiële en/of openbare documenten, maar ook nog eens konden putten uit quasi elke memoires van de premiers waar Boudewijn heeft mogen/moeten mee samenwerken, krijgen we een boeiend maar tegelijk genuanceerd beeld van de recente politieke geschiedenis van dit land.

Kantelmomenten

Wat opvalt, is dat het jaar 1960 blijkbaar telkens een kantelmoment vormt. Niet alleen omdat de vorst op dat moment huwt met Fabiola, met daaraan gekoppeld de vrij snelle breuk met zijn vader en stiefmoeder, maar ook omdat vanaf dan zijn politiek invloed, voor zover die er nog was, heel snel afneemt. Waar hij eind van de jaren vijftig nog een invloed had in het dossier rond de onafhankelijkheid van Congo, zal vanaf de jaren ‘60 zijn politieke invloed vrij snel wegsmelten. De diverse “fases” in de staatsvorming deden hem eerder gruwen dan dat hij er enthousiast van werd. Maar heel dit proces heeft hij quasi niet meer kunnen sturen, laat staan tegenhouden. En hoewel zijn waarschuwingen aan het politieke establishment bijna profetisch waren (“het land dreigt onbestuurbaar te worden (...)”, luisterde bijna niemand nog naar hem.

Merkwaardig is dan ook de evolutie dat naarmate zijn politieke invloed steeds minder werd, zijn morele invloed steeds groter werd. Vandaar de titel van dit boek “Koning met een missie”. Ultieme illustratie van deze

evolutie is zijn weigering de abortuswet te ondertekenen (maart/april 1990). Hoewel hij hiermede openlijk toegeeft één bepaalde tendens binnen het politieke spectrum aan te hangen, begrijpt de bevolking zijn standpunt, en hoewel een meerderheid zijn mening niet deelt, is er een even grote meerderheid die een zekere bewondering opbrengt voor zijn standvastigheid en principiële houding in dit dossier. De koning komt sterker uit dit verhaal. De massale volkstoeloop naar aanleiding van zijn plots overlijden enkel jaren later toont dit zonneklaar aan. •

Emmanuel Gerard en Mark van den Wijngaert, *Boudewijn. Koning met een missie*. Uitg. Davidsfonds, Leuven, 2018; 240 blz.; 22,50 euro.

EERBETOON AAN DE BEZIELSTER VAN DE ABORTUSWET

Een plein voor Lucienne Herman-Michielsens

In Elsene werd een plein genoemd naar Lucienne Herman-Michielsens en een nieuwe laan naar Roger Lallemand, samen de auteurs van de abortuswet van 1990.

door Aviva Dierckx

De mensen op de foto onder de straatnaamborden zouden ons kunnen doen denken dat het een Gentse aangelegenheid is, maar niets is minder waar. Wie uit de metrohalte Delta komt in de Brusselse gemeente Elsene, staat al met één teen op de universiteitscampus van de ULB en de VUB, en met twee voeten op het plein dat de naam van Lucienne Herman-Michielsens draagt, en waar de eveneens nieuwe Lallemandlaan op uitkomt.

Natuurlijk was de familie van Lucienne eregast bij de plechtige onthulling van de straatnaamborden. Haar zoon, dochter en kleindochter waren er, en ook Guy Verhofstadt kwam hiervoor uit Gent afgezakt.

POLITIEKE VRIENDEN

Het gemeentebestuur van Elsene brak een lans voor het zichtbaar maken van meer belangrijke vrouwen door aan Luci-

Lucienne Herman-Michielsens.

enne een plein toe te kennen, en de rectoren van ULB en VUB namen het woord voor een laudatio aan Herman-Michielsens en Lallemand, twee politieke pioniers die niet toevallig naast elkaar een straatnaambordje krijgen, het staat ook symbolisch voor hun gedeelde strijd, zo zei Caroline Pauwels, rector van de VUB. "Beiden waren, tijdens hun leven, het stadium van collega snel voorbij, en hun vriendschap doorbrak moeiteloos de politieke divergenties door blauw en rood," getuigt zoon Henk Herman. "Mijn moeder deed aan politiek vanuit een humanistische kijk op de samenleving. Met veel nuance en zelfkritiek, uitgesproken vrijzinnig maar zonder kruisvaarders-mentaliteit, was zij doordrongen van de vrijheidsgedachte en de idealen van de Verlichting."

ABORTUS

"Lucienne Herman-Michielsens was geen 'voorstander' van abortus. Ze kon zich niet voorstellen dat een vrouw deze ingreep vrolijk fluitend zou ondergaan. Ze vroeg begrip en respect voor de omstandigheden waarin een vrouw die beslissing neemt. Voor onze moeder was het essentiële element de grote stap vooruit in de ontvoogding van de vrouw, door haar beslissingsrecht te schenken", zegt Henk Herman.

"Dat abortus uiteindelijk in Vlaanderen bespreekbaar werd en politiek een meerderheid vond, is ongetwijfeld de verdienste geweest van de persoonlijkheid van Lucienne Herman-Michielsens, van haar dossierkennis en van haar zin voor een toen haalbaar compromis", stelt rector Pauwels. En zij vervolgt dat het engagement van Lucienne breder lag dan dit thema alleen, maar ook bij economische onafhankelijkheid van vrouwen, vrouwenrechten in het algemeen,

Zoon Henk en kleindochter Alana Herman samen met Guy Verhofstadt.

en dat zij stevig ijverde voor de wettelijke ondersteuning van het levensbeschouwelijk pluralisme.

FAKKEL

De strijd die Lucienne Herman-Michielsens en Roger Lallemand voerden is nog lang niet ten einde, vreest rector Pauwels. We moeten vaststellen dat er een terugslag plaatsvindt en dat de verwezenlijkingen van de vorige decennia in vraag gesteld worden, waardoor er soms gevreesd wordt voor achteruitgang (vooral in het buitenland) of voor de onmogelijkheid om nog verder vooruit te gaan in onze eigen contreien. Want ook hier liggen populisme en conservatisme steeds op de loer, getuige nog de argumenten die aangehaald werden dit jaar om de Belgische abortusregeling te verfijnen.

Henk Herman besluit: "Ik vrees dat het laatste woord hierover nog niet gezegd is en het hoofdstuk nog niet afgesloten. Daarom is het belangrijk dat de fakkel nog steeds doorgegeven wordt, ik heb steeds fier de erfenis van mijn moeder gedragen, en mijn dochter op haar beurt staat vol vuur klaar om ook in de voetsporen te treden". •

SCANDINAVIË

DE WEERBOTS VAN OPENHEID

Democratie vooronderstelt openheid. Maar openheid is het dodelijkste gif voor de staatsinrichting. De Scandinavische landen hebben dat vrijwel een eeuw lang zonder moeite in balans kunnen houden. Maar sinds de financiële en de bankencrisis van 2007 wordt die verdraagzaamheid van de sociale verzorgingsstaat zwaar op de proef gesteld.

door Lukas De Vos

Het befaamde (communistische) Zweedse schrijverspaar Maj Sjöwall en Per Wahlöö had er begin jaren zestig al somber voor gewaarschuwd. De tussenkomsten van een centrale staat die zorgt voor welvaart, gelijkheid, arbeidskansen en sociale subsidies hebben een pervers effect: de belastingen lopen de spuigaten uit, en onvrede wordt onderdrukt door toenemende controle op het individu. Sjöwall & Wahlöö zien die beweging uitmonden in een regelrechte politiestaat.

Politiestaat

De gevolgen zijn er naar: een groeiende gedachtenuniformisering, ongeremde overheidsinterventies en sluimerende onrust die laveert tussen apathie en uitwas. Paradoxaal genoeg ontstaan zo tegenstrijdige houdingen: hoe hoger de prijs van alcohol in besloten staatswinkels, hoe meer dronkenschap; hoe weldenkender het staatsraison, hoe nukkiger de burger; hoe moralistischer het maatschappelijk toezicht, hoe sterker de afkeer van gezag, politiek, godsdienst, het academische en het economische. Dit is in een notendop de aanloop in wat zich de voorbije tien jaar aftekent in de Noordse landen (IJsland uitgezonderd): verwerping van de burgerzin, toenemend populisme, uitbarstingen van gratuit geweld, geflirt met autoritaire modellen die nog versterkt worden door de inwijkingscrisis. Het conflictdenken is het nieuwe normaal.

Wat nu rest is een politiek imbroglio, een maatschappelijke verdraagzaamheidsparadox.

Geld

In Denemarken leeft de regering al langer met gedoogsteun van de uiterst rechtse Folkeparti. Noorwegen heeft zijn Utøya en Breivik gekregen in 2011, een wildgroei van gezagsondermijnend gefilibuster door buitenparlementaire bewegingen, al krijgt het Noors Front geen voet aan de grond. Maar de mentaliteit is gewijzigd. Xenofobie en identitair nationalisme zijn in opmars. De reden wijst schrijver Jan Kjaerstad onverbloemd aan: geld. “Vroeger was het idee om de rijken iets af te nemen en dat aan de armen te geven. Nu moet iedereen rijk worden”, schrijft hij.

In Finland zijn de Ware Finnen – nu, wat opgesmukt, de Finse Partij – kingmakers, al zijn ze in de onprettige betekenis van Van Kooten

en De Bie een waarachtige “tegenpartij”: tegen homo’s, tegen de islam, tegen de Russen, tegen Europa, tegen het Zweeds, tegen de NAVO, tegen ontwikkelingshulp, tegen inwijkelingen. De Finse Partij zit wél mee in de conservatieve regering Sipilä. Ze viel vorig jaar uiteen nadat Jussi Halla-Aho tot nieuw partijvoorzitter was gekozen. Partijstichter Timo Soini bleef zitten als vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken, met zijn getrouwen. Finland heeft wel de Noorse Weerstands beweging (NMR, Nordiska Motståndsrörelsen) verboden, die neonazi’s hebben niettemin afdelingen in de vier landen. Kort voor de Zweedse verkiezingen deed zich trouwens een merkwaardige betoging voor in Stockholm. Waar NMR 3.000 manifestanten had verwacht tegen de migratie, daagden er een kleine twintig op – terwijl honderden agenten en journalisten de straten vulden.

Geweld

De politie was uiteraard op haar hoede na ettelijke gewelduitbarstingen, vooral de wilde brandstichting van auto’s door jongeren in Gotenburg. Ze was evenmin vergeten welke uitbarsting van geweld zich in 2017 had voorgedaan toen NMR op de joodse feestdag Yom Kippoer in diezelfde havenstad op de vuist ging met de ordediensten.

Vijfhonderd sympatisanten kwamen alweer de straat op om de zelfmoord van nazidiscipel Rudolf Hess op 17 augustus 1987 in de Spandaugevangenis te herdenken. Vlak voor de stembusgang reciteerden neonazi’s publiek de namen van politici die “verraders” van het

Er zal nog veel water door de fjorden vloeien vooraleer een regering het Noorderlicht ziet.

eigen volk zijn, op kop Cultuurminister Alice Bah Kuhnke – die heeft toch een vader uit Gambia?

Wel is het typerend dat Zweden die organisatie niet verbiedt, de Verlichtingsfilosofie van Voltaire indachtig dat iedereen het absolute recht heeft om zijn mening te ventileren, zelfs als de goegemeente die radicaal verwerpt. In dat geval lijdt het land evenwel aan wat de cultuurfilosoof Karl Popper in 1945 al “de verdraagzaamheidsparadox” heeft genoemd (in *The Open Society and its Enemies*). De ziekte waaraan de hele centrumpolitiek lijdt: “Als we onbegrensde verdraagzaamheid zelfs uitbreiden tot de onverdraagzamen, en als we niet bereid zijn om de aanval van de onverdraagzamen op de verdraagzame gemeenschap te breidelen, dan worden de verdraagzamen uitgeroeid, en het begrip verdraagzaamheid met hen”. Natuurlijk, stelt Popper nog, zolang we ze met redelijke argumenten en met de publieke opinie in toom kunnen houden, dan is onderdrukking onwils. “Maar we moeten ons

het recht voorbehouden om ze desnoods met geweld lam te leggen”.

Onmacht

De trekker moet overgehaald, maar dat is nog nergens in de Europese Unie gebeurd (tenzij omgekeerd, zoals in Hongarije, Roemenië of Polen). Zweden heeft het nu tot zijn verbauwereerdheid ondervonden. De verkiezingen van 9 september tonen de onmacht van de democratie om zich te beschermen tegen volksmenners. Voor één keer kregen de peilingen gelijk: het links-groene blok van uittredend eerste minister Stefan Löfven haalde het met een neuslengte van de centrumrechtse “Alliantie”, 144 zetels (op 349) tegen 143. Genoeg voor de leider van de Alliantie en van de Moderaterna, Ulf Kristersson, om te beweren dat Löfven moet terugtreden en hij aan zet is. Een wat vreemde gedachtengang omdat S&D wel verloren heeft tot een ongezien dieptepunt, 28,3%, – 2,8%, maar ook zijn Gematigden 3,5% prijsgeven en op 19,8% uitkomen. Het klopt natuurlijk wel dat zijn drie partners zetels bijwinnen, de Centriumpartij, de liberalen, en de christendemocraten. Maar ook Venstre (Links) wint 2,2%, alleen de Groenen vallen terug. De postzak met 145 stemmen die niet tijdig in Fula is toegekomen zal het verschil niet maken, al verwijt de pot de ketel alweer, de gemeente tegen Postnord.

Onbeslist

Veel dramatischer zijn de Belgische (en Nederlandse) toestanden die uit de onbesliste krachtmeting komen: geen van beide blokken is bereid om met de ‘Fascisten’ van SD (Sverige Demokraterna) sloop te gaan. Alleen heb-

ben zij de sleutel in handen met hun 62 gekozenen (+ 4,7%; minder dan verwacht, maar wel de meest forse vooruitgang tot 17,6%). In die zin is de afdreiging van Kristersson best te begrijpen. Als je niet toegeeft maak ik toch een deal met de zwarte rakkers. Aan een Grote Coalitie, naar Duits model, wordt niet eens gedacht. Hoe moet het dan verder? Een minderheidsregering zoals voorheen met stilzwijgende steun van de democratische partijen? Of spelen de Modernaterna het echt hard? Grondwettelijk moet Löfven alsnog de kans krijgen om door te gaan. De eerste parlementaire bijeenkomst van de Riksdag, een eenkamerparlement, op 25 september, laat Löfven de keuze om af te treden of door te gaan. Verliest hij de vertrouwenstemming, dan is het aan de Kamervoorzitter om een nieuwe formateur aan te wijzen. Dat kan tot viermaal toe gebeuren. Als het dan nog mislukt, komen er sowieso opnieuw parlementsverkiezingen. Of dat wat oplost valt zeer te betwijfelen. Want uiterst rechts was er perfect in geslaagd om zijn hoofdthema, de migratie, tot inzet te maken. In het kielzog van Merkel had Löfven Zweden in 2015 tot “humane superstaat” uitgeroepen. In één klap kwamen er 163.000 asielzoekers en vluchtelingen binnen. Ter vergelijking: in dat topjaar nam ons land met zijn elf miljoen inwoners 44.000 vreemdelingen op – Zweden telt 9,5 miljoen onderdanen. Na drie maand sloot Löfven de grenzen. En de agenda werd door uiterst rechts gezet.

Wat nu rest is een politiek imbroglio, een maatschappelijke verdraagzaamheidsparadox. Er zal nog veel water door de fjorden vloeien vooraleer een regering het Noorderlicht ziet. •

DE EEUW VAN DE VROUW

Vicepremier Alexander De Croo (Open Vld) schreef een verrassend boek over een betere toekomst, één waar de rol van vrouwen met meer ambitie en minder vooroordelen wordt ingevuld.

door Aviva Dierckx

Verrassend van een man, en zeker ongevoond voor een politicus. Dat vond hij zelf ook, want hij was nièt al jarenlang pleitbezorger van de feministische zaak. Hij legt uit dat hij, opgroeiend in een nest van sterke en vrije mensen, en met een moeder-feministe, er waarlijk van overtuigd was dat de inspanning van haar generatie genoeg geweest was. "Alle grote symbolische verworvenheden zijn er: stemrecht, recht op abortus, kinderopvang. Ik dacht: we zijn er al en anders komen we er wel", zegt hij naar aanleiding van de boekvoorstelling. Die mening heeft hij grondig en ook systematisch herzien.

Afrikaanse oogopener

De grote oogopener kwam voor Alexander De Croo door zijn functie als minister van Ontwikkelingssamenwerking, die hem toonde hoe het in de armste gebieden steeds vrouwen zijn die het méést de dupe zijn. Daarna ging hij ook inzien dat wat hier in het westen verworven is, snel bedreigd kan worden. En dat zelfs zonder die dreiging het werk nog niet helemaal àf is. Klein voorbeeldje: wat betreft gendergelijkheid staat België maar op plaats 31 van de ranglijst van het World Economic Forum.

Iedereen wint erbij

De Croo maakt een State-of-the-Union van gender(on)gelijkheid, met de heldere kijk van iemand die het allemaal ontdekt, en met

het hart van een liberaal. De vinger wordt niet alléén maar op zere wonden gelegd, de auteur zoekt ook naar medicijnen!

Die zitten natuurlijk in een blauw flesje en het recept is duidelijk geschreven door iemand met een economische bril. Maar feministische eerlijkheid doet ons toegeven dat zijn analyses en oplossingen ook precies samenvallen met die van het overgrote deel van de vrouwenbeweging.

"Alexander De Croo stelt in zijn boek 'De Eeuw van de Vrouw' dat feminisme ook mannen bevrijdt".

De auteur ziet dat de samenleving zoveel potentieel aan welvaart laat liggen, door de helft van de bevolking niet op haar mogelijkheden te laten functioneren. Hier haalt hij de mosterd bij OESO-cijfers die voorrekenen dat als ¾ de van de vrouwen werkt, zoals dat nu bij mannen het geval is, er een economische groei van 12% ontstaat. Wat meteen een 'bedreiging' ontkracht: een extra job voor een vrouw betekent dus niet automatisch een minder voor een man. Hij ziet ook meer levenskwaliteit en een beter evenwicht tussen werk en vrije tijd als we een aantal rollen herbekijken. De Croo pleit dan ook voor meer kinderopvang, een cultuur van zorgende vaders en dus echt gedeeld ouderschapsverlof, minder deeltijds werkende vrouwen of meer

deeltijds werkende mannen, een einde aan de loonkloof en bijvoorbeeld bedrijven verplichten de gemiddelde lonen van mannen en vrouwen openbaar te maken, en ten slotte meer mix aan de top. Daarom is hij zelfs niet schuw van quota M/V in een regering!

Iedereen feminist

Maggie De Block is begonnen met Alexander's boek cadeau te doen in haar cava-clubje, maar gaat het nu ook schenken aan al haar medewerkers. Zo, nu weet u wat we moeten doen: dit boek vandaag massaal aan mannen-medestanders cadeau doen, maar zeker ook enkele exemplaren als werkdocumenten oormerken voor wanneer we ons liberaal programma voor volgend jaar opstellen. •

Alexander De Croo, De eeuw van de vrouw - hoe feminisme ook mannen bevrijdt. Uitg. Polis, Antwerpen, 2018; 200 blz.; 19,99 euro.